

Det er et savn i festskriftet, at der er så få eksempler på de længere og større linier, som Ole Karup Pedersen har været tilhænger af. Der er spredte ansatser i Curt Sørensens artikel om demokrati og diktatur og i Georg Sørensens om Danmark som udviklingsmodel, men disse bidrag synes præget af meget foreløbige overvejelser. Til gengæld må festskriftmodtageren glæde sig over, at flere af bidragene viser, at P. Munch bestemt ikke er glemt af vor tids forskere i international politik. Den aktuelle udvikling i Europa kan gøre ham endnu mere aktuel – til glæde for nogle, til bekymring for andre.

Carsten Due-Nielsen

OLDTID OG MIDDELALDER

RUDI THOMSEN, *Ambition and Confucianism. A biography of Wang Mang* (Århus: Aarhus University Press, 1988) 249pp.

Wang Mang var kinesisk kejser fra 9 til 23 e.v.t. Han grundlagde sit eget dynasti, der opløstes igen ved hans død og således blev et interregnum i Han dynastiet (206 f.v.t.-220). Han var begyndt som regent for mindreårige kejsere og udmanøvrerede sine rivaler ved manipulationer af tronfølgen, af den konfucianske ideologi og af varsler. Hans regime og person har længe fascineret kinesiske og udenlandske historikere. Var han en oprigtig reformator eller en kynisk opportunist? Hindringer på sin vej mod magten ryddede han hensynsløst af vejen og reformer introducerede han i stort tal, men de færreste varede ret længe. Der er således rige muligheder for begge tolkninger.

Under sit arbejde med verdenshistorie er Rudi Thomsen blevet fascineret af Wang Mang. Deraf er der kommet en bog, som med mange detaljer følger Wang Mang's vej til magten, samt hans økonomiske og administrative reformer og endelige fald. Det er i det store og hele lykkedes, og enhver, der har brug for en sådan gennemgang, kan med fordel bruge bogen. Arbejdet er udført på grundlag af oversat kildemateriale, men dette frembyder ikke umiddelbart problemer, da det meste er oversat, og forfatteren fornuftigt tilslutter sig gængse vurderinger af materialet. Med hensyn til det sekundære kildemateriale er det en svaghed, at den moderne kinesiske og japanske forskning ikke er inddraget. Det svarer til at skrive om en romersk kejser uden brug af den moderne litteratur på vestlige sprog. Forfatteren angiver ikke, at han er opmærksom på dette.

Det er et problem, at han ikke kender de tolkninger af Wang Mangs reformer, der stadig publiceres i Kina, og derfor ikke ved, hvorledes en historiker fra et andet område kan bidrage til denne forskning. Det er ved en dybere forståelse af de enkelte samfundsgruppers forhold til reformerne, at nye og mere holdbare tolkninger vil opstå. Dette kræver enten en dybere forståelse af mere kildemateriale til tidens historie end det oversatte, eller at der tilføres afgørende nye betragtningsmåder. Det havde været spændende om erfaringer fra forskningen i det romerske samfund ad denne vej kunne være overført på kinesisk historie, men forfatteren har haft andre ambitioner.

De har været at give et selvstændigt bidrag til tolkningen af Wang Mang. Rudi Thomsens negative vurdering kunne have været et nyttigt supplement til Hans Bielensteins positive, der godt nok bygger på et bedre kendskab til kildematerialet, men som undlader at vurdere den administrative kapacitet til at gennemføre så mange reformer. Men så måtte konklusionerne have haft et andet grundlag. Nøgleordet for Rudi Thomsen er "konfucianisme". Tillægsordet "Confucian" bruges næsten i flæng, også hvor der ikke er belæg for det i kilderne. Det synes som om, han ad denne vej nærmest har lokket sig selv til konklusioner som at Wang Mangs liv var styret af hans »driving ambition and his deeply rooted Confucian conviction« og hans »desire to put the Confucian ideas into practice in order to bring about a harmonious ideal society« og det er som konfucianer, han skal forstås og vurderes. Denne opfattelse bygger i væsentlig grad på en ukritisk accept af, at Wang Mang selv troede på klassikernes beskrivelser af samfundets opbygning i fortiden. Denne accept er svær at dele, men det er af mindre betydning, da en sand konfuciansk hersker har samfundets harmoni og folkets velfærd som sin fornemste opgave, ja det er dårligt nok en opgave, med en sådan hersker sker det blot. Hele bogen er en benægtelse af, at Wang Mang, bevidst eller ubevidst, opfyldte sådanne krav, og den fremstår derfor som et eksempel på den positivistiske, kildekritiske historieforsknings begrænsninger, når historikere fra et område trodser sproglige vanskeligheder og forsøger at berige et andet område.

Leif Liltrup

STIG JØRGENSEN: Danmarks kongemagt og dens fødsel. Aarhus Universitetsforlag 1987. 65 s., 13 ill. Kr. 68.

Stig Jørgensen er dr.jur. og professor ved Institut for Retsslære, Aarhus Universitet. Han har gennem en årrække interesseret sig for Danmarks historie i vikingetiden og vil med denne bog skabe en syntese, der forsøger at se begivenheder og sammenhænge – her etableringen af kongemagt i et samlet Danmark – »ud fra et internt perspektiv«, som et resultat af samspillet mellem samfundsmæssige funktioner og institutioner. Metodisk angiver han at ville vurdere foreliggende forskningsresultater uden primære kildestudier, ud fra almindelig juridisk sagkundskab og ved inddragelse af retsteoretiske og samfundsvidenskabelige metoder.

Stig Jørgensens tese er i korthed, at Harald Blåtand var den, der først samlede Danmark; at det skete med udgangspunkt i Jelling; at jernproduktion i Vest- og Midtjylland var den økonomiske basis både for Jelling (der lå i et trafikknudepunkt), og for den almindelige økonomiske vækst og samlingen af Danmark.

Den lille bog er hurtigt læst, men egentlig ikke let læst. For præmisserne stilles ikke klart op, og der refereres til en mangfoldighed af teorier, som gør det umuligt for en læser uden solidt kendskab til kilderne at navigere rundt i problemerne. Det letter heller ikke læsningen, at forfatteren ubesværet manøvrerer mellem Jelling, Saxo, Tacitus, Jyske Lov, Illerupfundet, vejforbindelser, Sutton Hoo, kongeleiv og meget andet. Der er regulære fejl – den mest elementære og graverende er fejlreferatet af den vigtigste skriftlige kilde: indskriften på den store